

Feu-vos un vocabulari amb les paraules que apreneu i una llista de maneres de dir, de locucions, que apareixen a l'obra.

Paraules:

- Garbellant: passant pel garbell.
- Garbell: estri amb el fons ple de forats iguals per a separar coses de mida diferent.
- Moltons: mascles d'ovella.
- Tresca: camina apressadament.
- Jaça: lloc on es tanca el bestiar a la muntanya per a passar la nit.
- Atolondradament: esvalotat, atabalat.
- Tolit: invàlid.
- Golut: qui té molta gana afamat.
- Bregant: lluitant.

Locucions:

... TOMÀS: Veureu: el Manelic ja tresca a hores d'ara ...

...(Ha anat d'un grupo a l'altre preguntant-ho, ficant-se pel mig atolondradament.)...

Feu un resum de tota l'obra de forma esquemàtica.

Acte 1	Resum de la trama argumental	Personatges	Lloc	Temps
Escena primera	Les perdigones entren a tafanejar sobre el casament de Marta	Xeixa, Pepa i Antònia.	Molí	Caient de la tarda
Escena II	Nuri explica a les perdigones que volen casar Marta amb en Manelic.	Pepa, Antònia, Xeixa i Nuri	Molí	Tarda

Escena III	Els perdigons/es parlen de la situació de la Marta, fins que aquesta surt i els fa fora.	Marta, Pepa, Antònia i Nuri. Després Josep i Nando.	Molí	Tarda
Escena IV	Explica com se sent i tots els seus sentiments.	Marta.	Molí	Tarda
Escena V	Les perdigones pregunten pel Manelic i després quan estan sols en Xeixa explica a en Tomàs la veritat sobre la relació entre Marta i Sebastià.	Nuri, Tomàs, Xeixa, Pepa i Antònia.	Molí	Tarda
Escena VI	Presentació en societat d'en Manelic. La gent se'n riu d'ell. Li fan explicar com va conèixer la Marta.	Manelic, Xeixa, Tomàs, Nuri, Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca.	Molí	Es va fent fosc
Escena VII	Arriba en Sebastià i tot està a punt pel casament. Marta i Manelic es coneixen i ella diu que no vol casar -s'hi i la gent continua rient d'en Manelic i la seva incultura.	Sebastià, Mossèn, Nuri, Pepa, Antònia, Tomàs, Xeixa, Josep, Nando, Perruca i Marta més tard	Molí.	S'ha fet fosc.
Escena VIII	Marta li suplica a Sebastià que no la casi amb en Manelic. En Sebastià li explica els motius pels quals ho fa.	Marta i Sebastià	Molí	S'ha fet fosc

Escena IX	Tot i que Manelic no s'ha pogut posar la roba tot està apunt i van cap a l'ermita. Al final Tomàs demana a l'amo Sebastià que no es faci el casament perquè ha de parlar amb ell sobre un tema important.	Marta, Sebastià, Manelic, Josep, Nando, Perruca. Després Pepa, Antònia i Nuri. Finalment Mossen i Tomàs	Molí	S'ha fet fosc
-----------	---	---	------	---------------

Escena X	Tomàs pregunta a l'amo si és veritat el que li ha dit en Xeixa. L'amo ho nega i llavors en Xeixa explica tota la veritat a en Tomàs davant d'en Sebastià. Finalment en Xeixa és acomiadat i se'n va.	Sebastià, Tomàs i Xeixa	Molí	S'ha fet fosc
Escena XI	Tomàs veu que és veritat i intenta impedir el casament, però és massa tard.	Sebastià, Tomàs Xeixa i Mossen	Molí	S'ha fet fosc
Escena XII	La festa s'acaba i Marta i Manelic estan sols a casa. Hi ha tensió perquè Manelic no entén el rebuig de la seva muller. Ell per trencar el gel explica la vida a la terra alta. Marta veu que ell també està enganyat pel Sebastià	Marta, Manelic i Mossen que se'n va.	Molí	S'ha fet fosc

Acte 2	Resum de la trama argumental	Personatges	Lloc	Temps
Escena primera	Tenen una llarga conversa i fins sorgeix un petit llaç amorós entre els dos.	Manelic i Nuri	Decorat igual.	És el matí
Escena II	Manelic i Nuri continuen parlant. Entre Marta i al veure'ls té gelosia	Manelic, Nuri i Marta	Molí	Matí
Escena III	Marta explica el que sent per Manelic i el bon cor que té. S'ha assabentat que vol marxar i ella vol impedir-ho	Marta	Molí	Matí

Escena IV	Tomàs està enfadat pel que està fent la Marta. Ella perquè el compadeixi li explica la seva dura infantesa i lo dolent que és Sebastià en aquesta situació	Tomàs i Marta	Molí	Matí
Escena V	Perdigons/es van a xafardejar i Tomàs els hi conta una història on es veuen reflectits, perquè parla del mal que fan les persones que els agrada xafardejar i explicar-ho tot a tothom	Tomàs, Pepa, Antònia i després Josep, Nando i Perruca	Molí	Matí
Escena VI	Quan entra Manelic, com sempre se'n riuen i ell reacciona de manera violenta perquè vol saber perquè se'n riuen	Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca. Després Manelic		
Escena VII	Marta fa fora els perdigons/es després de veure com està en Manelic.	Marta, Manelic, Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca.	Molí	Matí
Escena VIII	Marta i Manelic discuteixen . I ella decideix explicar-li tota la veritat, però a la terra alta.	Marta i Manelic	Molí	Matí
Escena IX	Manelic i Marta diuen a Sebastià que volen marxar. Sebastià enfadat fa venir a tothom perquè s'emportin en Manelic.	Marta, Manelic i Mossèn. Després Sebastià	Molí	Matí

Escena X	Se l'emporten i mentre ho fan, Marta li diu que en Sebastià ha estat el seu amant. Manelic molt enfadat amenaça el seu amo.	Marta, Manelic, Mossèn, Sebastià, Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca	Molí	Matí
----------	---	---	------	------

Acte 3	Resum de la trama argumental	Personatges	Lloc	Temps
Escena I	Discussió entre els perdigons per la manera com han tret en Manelic. Perruca els diu que l'han fet anar a denunciar en Manelic	Josep, Nando i Perruca	Ídem que escenes anterior	Cap el tard
Escena II	Pepa està a l'habitació de la Marta i els altres vénen a preguntar com està	Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca	Ídem.	Tarda
Escena III	Sebastià ve a emportar-se la Marta que està al llit i no vol sortir. Els perdigons volen revoltar-se contra Sebastià però no s'atreveixen	Sebastià, Josep, Nando, Perruca, Antònia i després Pepa.	Ídem.	Enfosqueix a poc a poc
Escena IV	El Mossèn li diu a l'amo que ja ha arribat a la masia el seu futur gendre i ha d'anar-hi per no quedar malament. Ell però no hi va per quedar-se amb Marta.	Sebastià i Mossèn	Ídem.	Ídem.
Escena V	Tots discuteixen de la manera com han tret en Manelic a fora. Nuri arriba dient que té por i els perdigons la consolen.	Pepa, Antònia, Josep, Nando, Perruca i Nuri.	Ídem.	S'ha anat fent fosc
Escena VI	Marta fa reflexionar als perdigons sobre la manera com l'han tractat durant tots aquests anys. Marta vol sortir amb en Manelic però no la deixen.	Marta, Pepa, Antònia, Josep, Nuri, Nando i Perruca.	Ídem.	Ídem.
Escena VII	Les dues tramen un pla perquè Marta es pugui escapar de la casa.	Marta i Nuri	Ídem.	Ídem.

Escena VIII	Marta espera el senyal que ha de fer Nuri indicant-li que ja pot sortir. Finalment sent el senyal.	Marta	Ídem.	Ídem.
Escena IX	Marta sortint es troba en Sebastià i la fa tronar a entrar. Parlant, ella li diu que estima en Manelic i ell entra en còlera. Se la vol emportar cap a la masia ja sigui viva o morta.	Marta i Sebastià	Ídem.	Ídem.
Escena X	Durant la forta discussió entra en Manelic per endur-se la Marta. Ell i Sebastià fan una lluita a mort per veure qui se la queda. Finalment Manelic el mata i crida a tothom perquè ho vegi.	Marta, Sebastià i Manelic	Ídem.	Ídem.
Escena XI	Entren tots i veuen l'amo mort. Marta i Manelic se'n van a la terra alta.	Marta, Sebastià, Manelic, Pepa, Antònia, Josep, Nando i Perruca.	Ídem.	Ídem.

Al final de la lectura, feu una descripció de cada un dels personatges de l'obra: filiació, caràcter, edat, paper dins la trama... Valoreu-ne la versemblança i el relleu psicològic.

Manelic: En Manelic és originari de la Terra Alta. En tota la seva vida no ha vist més persones que els seus pares i en Tomàs, un ermità, que ha viscut sempre de les seves ovelles. És una persona innocent, amb trets i instints animals. Arriba de la terra alta a la terra baixa per casar-se amb la Marta, la noia amb qui sempre havia somniat. El seu casament, però, és un engany, i de ser el que més desitjava en aquest món passa a ser una tortura que l'empeny a tornar a la Terra Alta. Així, els sentiments d'en Manelic cap al poble, la Marta i la Terra Baixa canvien al llarg de l'obra fins arribar a un punt que són insostenibles per a ell. En Manelic mata el seu contrincant, el Sebastià, i se'n torna amb la Marta a la Terra Alta, sent aquest un final feliç.

Marta: La Marta es pot considerar en certa manera també un personatge marginat. Els seus orígens són molt pobres, de demanar caritat amb un pare adoptiu al peu de les escales de les esglésies. Ella i el seu pare adoptiu van a para per casualitat a la Terra Baixa d'en Sebastià, i són acollits pel poble, començant a treballar al molí. Molta de la gent de la terra baixa té certs prejudicis contra la Marta, pels seus orígens, però en Sebastià se n'enamora. La Marta es deixa dur per en Sebastià des de ben petita, quan arriba al poble, i davant d'ell es mostra feble. Sap ser amable i dòcil per una part, i agressiva per l'altre. Quan accepta casar-se amb en Manelic es pensa que ell sap tota la trama que s'ha d'ocultar amb el casament, però ella també ha estat enganyada sense saber-ho. Els seus sentiments respecte en Manelic canvien al llarg de l'obra. Primer no l'aguanta i li fa fàstic, mentre que posteriorment, pel seu caràcter innocent i bondadós comparat al d'en Sebastià, se n'enamora, i vol fugir amb ell a la Terra Alta.

Sebastià: En Sebastià és l'amo de tot. El poder el converteix en una persona egoista i que pensa solament per ell mateix. Estima la Marta des de que ella va arribar de nena a la granja, però no s'hi pot casar per què està arruïnat i necessita una pubilla que li porti molts guanys. D'aquesta manera, busca algú de fora del poble que no hagi sentit a parlar del seu festeig amb la Marta per enganyar-lo i fer-lo casar amb ella. Així troba en Manelic i comença aquí un triangle amorós, en el qual la Marta variarà els seus sentiments i en Sebastià la perdrà, posant-se molt gelós i volent recuperar al preu que sigui a la Marta.

Tomàs: És l'ermità que casa la Marta i en Manelic, i no sap res de l'engany que es porta a terme. Té molta estima a en Manelic, se'l sent com a fill, i per això sent molta ràbia quan s'adona de l'enredada de la qual se'n sent part culpable per no haver-se'n adonat abans. És innocent i savi. És una persona que sap escoltar i entendre els altres.

Nuri: Germana petita de les Perdigones. Té un caràcter similar al de la Marta i és per això que la seva amistat és molt gran. La Marta se l'estima molt i li fa de germana gran. És una persona bona i innocent, que veiem com canvia també el caràcter al llarg de l'obra, adonant-se de la realitat de la Terra Baixa, despertant, i començant a ser menys innocent. És l'objecte de burles i al mateix temps representa l'única persona decent del poble.

Mossèn: Li diuen així perquè havia estudiat per ser mossèn, però en realitat no ho és. És el majordom d'en Sebastià, totalment obedient a ell. No podem dir massa del seu caràcter per les seves escasses intervencions.

Xeixa: Només surt al començament i té la importància de ser el que ens deixa veure que les coses al poble no van bé, que hi ha algun misteri del qual ningú vol parlar. Això desperta l'intriga de l'espectador. És també, gairebé l'única persona que planta cara al Sebastià, marxant del poble.

Pagesos i pageses: Dins d'aquest grup hi podríem considerar en Nando, en Josep, la Pepa, l'Antònia i el Perruca. Els seus caràcters són similars. En el fons tenen bon cor, però els seus prejudicis i la seva tiferia fan mal a la Marta. D'això ells no se n'adonen fins ben al final de l'obra, durant la qual només fan que criticar i fer cas a l'amo.

Josep i Nando: Aquest parell tenen estimació cap a les Perdigones perquè son les seves germanes. Aquest parell també son bastant xafarders i ajuden a les seves germanes a fer qualsevol cosa per poder xafardejar.

A més del conflicte Manelic–Sebastià, ¿hi ha altres enfrontaments amo–traballadors? Per què? N'hi havia al camp real? Fins a quin punt l'obra se situa en aquest aspecte en la tradició romàntica o en la realista?

Sí, hi ha un altre conflicte entre el Xeixa, que és el moliner, i l'amo. El conflicte sorgeix perquè Xeixa sap de les trobades que feien Sebastià i Marta d'amagat i li ho ha dit a en Tomàs. A partir d'aquí i després d'una discussió l'amo el fa fora de les seves terres i el desposseeix del molí.

Podem dir que l'obra se situa en una tradició i ambient més realista, ja que no és cap utopia, ni molt menys, segurament com a tot arreu, al camp hi devien haver conflictes entre amos i treballadors.

Angel Guimerà mitifica la terra alta enfront de la terra baixa. Com és la terra alta? Quines virtuts purificadoras posseeix? Quina influència exerceix sobre la terra baixa?

La terra alta són les muntanyes, on vivia abans el Manelic.

El Manelic explica que allà es perdona tot, no és com la terra baixa on tot es corromp, és una terra més pura.

La terra alta i la baixa, són l'antítesi. Mentre que l'alta és lliure de qualsevol pensament dolent i de la manipulació, enveja, ... l'altra és tot el contrari, és un món prostituït on tothom és carn de canó de tothom i on es materialitzen tota mena d'enveges i sentiments rancuniosos.

Expliqueu el procés de canvi d'actitud de Marta envers Manelic. Per quines etapes passa?

En principi ella està molt rebotat amb ell perquè es pensa que és un còmplice d'en Sebastià i que està a favor de tot el que li estan fent.

Marta però poc a poc escoltant les paraules d'en Manelic i observant les seves reaccions, veu que ell ha estat enganyat pel senyor Sebastià i que no forma part de la conxorxa.

Sobretot a partir de la nit de noces i després de la reacció d'en Manelic quan li diu per anar a dormir junts i Marta li diu que no. A Marta també l'entendreix molt la història que li explica ell sobre la cacera del llop que va fer a la terra alta. A partir d'aquests moments, Marta passa per un procés durant el qual veu que Manelic és una persona com poques hi ha i que realment l'ha estimat a ella.

A partir d'aquí, l'amor d'ella creix fins al final de l'obra on està enamorada bojanent d'ell i decideixen marxar tots dos junts cap a la terra alta.

Expliqueu el procés de descobriment de la veritat que seguís Manelic i els canvis d'actitud que va prenent envers Marta i Sebastià.

Durant l'obra Manelic passa per diversos processos en els quals poc a poc va descobrint la veritat. Així al principi, quan encara és molt salvatge i dispers, no sap absolutament res de les intencions del senyor Sebastià ni de que els perdigons i tothom en general se'n riu de la seva forma de ser. Després, poc a poc i veient com és la nit de noces, se'n adona que passa alguna cosa que no sap. A partir d'aquí Manelic iniciarà el camí cap a la recerca de la veritat i tot el que hi ha amagat, des del llum que veu a la nit quan estan dormint i que identifica l'amant de Marta fins a tot el que li diuen els perdigons i de tot el que se'n riuen d'ell.

Així Manelic quan ja ha fet el canvi de personalitat s'espavila per preguntar tot el que passa i de tot el que se'n riu la gent a en Tomàs. Així doncs, parlant amb Marta també veu que tot ha estat un pla d'en Sebastià per enganyar-lo i això no ho pot consentir.

Conteu d'una forma lineal, seguint l'ordre cronològic, tota la història narrada/representada a Terra baixa; després, indiqueu quines parts són presentades més tard, en forma de record, a la trama de l'obra.

Marta, un dels personatges principals de la història, de petita ha viscut a Barcelona i captava amb la seva mare, ja que ella era cega i no tenia diners. Un bon dia la seva mare va conèixer a l'església on captava a un home que també ho feia. A partir d'aquest moment sempre van anar junts, però un bon dia i després d'una nit freda, al despertar-se, van veure que la mare era morta. Així la nena es va veure al mig de Barcelona amb un home que representava ser el seu pare i que gairebé no coneixia.

Vistos en aquesta situació van continuar captant fins arribar el dia en que es van sentir veus que deien que tots els pobres de la ciutat se'ls endurien a la presó. Enmig d'aquesta situació van decidir marxar de la ciutat i anar pels pobles a captar. Un bon dia es van trobar envoltat per una tempesta i van haver-se de refugiar en unes masies que hi havia, i aquí va ser on es van quedar, ja que l'amo dels terrenys (Sebastià) va tenir una fixació especial amb la noia. Així doncs, l'amo va decidir donar-los feina perquè ella no marxés. Però la vida recorre el seu curs i va arribar el dia en que també va morir el pare de Marta.

I van arribar unes dates compromeses pel senyor Sebastià ja que estava apunt de ser embargat per l'hisenda i per evitar-ho havia de casar-se amb la filla d'algun burgès important per estar protegit.

El problema estava en què Sebastià estava enamorat de Marta i corrien rumors entre la gent que es veien d'amagat i per poder-se casar amb la filla d'aquest important home, els havia d'esborrar d'alguna manera. Així en Sebastià va decidir casar Marta amb un home per fer callar els rumors. Aquest home era en Manelic i vivia a les muntanyes fent de pastor amb la qual cosa era bastant solitari i perdut, suposant que Marta mai s'enamoraria d'un home així i no la perdria encara que ell també fos casat.

Així Sebastià enganya a Manelic dient-li que Marta es vol casar amb ell i evidentment el pastor, encantat. El problema sorgeix perquè Marta es pensa que Manelic és un còmplice d'en Sebastià i ho sap tot, cosa que no és veritat. Al moment en que arriba en Manelic per celebrar la cerimònia, és la riota de tothom per la seva manera de comportar-se i durant la nit de noces quan els dos ja són marit i muller, els dos comencen a veure que han estat enganyats.

Manelic s'assabenta de que alguna persona és l'amistançat de la Marta i decideix buscar qui és, mentre que durant aquest període Marta poc a poc comença a enamorar-se de Manelic pel seu caràcter i per la seva bondat que al principi brolla per tot arreu. Però poc a poc la terra baixa el va transformant fins a ésser una persona totalment diferent tot i mantenir la seva bondat.

Al final de l'obra Manelic s'assabenta que és en Sebastià qui volia la Marta i a l'escena final hi ha una lluita a mort per ella. Finalment en Manelic guanya la baralla i ell i Marta marxen cap a la terra alta on no hi ha homes i tot és bondat i bona fe.

La part que és explicada en forma de record és el principi, on Marta recorda la seva vida abans d'arribar als territoris del senyor Sebastià.

Dividiu la trama de l'obra en plantajament, nus i desenllaç. Mireu si cada una d'aquestes parts correspon a un acte.

Terra baixa està estructurada en tres actes.

Observant l'obra podem veure clarament que cada acte coincideix plenament amb el nus, plantejament i desenllaç respectivament. És a dir l'acte primer és el plantejament; l'acte segon el desenvolupament i finalment el tercer és el desenllaç.

A continuació faré un resum de cada acte:

PLANTAJAMENT:

En Sebastià té deutes econòmics i, per solucionar-los, se li acudeix casar-se amb una pubilla. Però, abans d'això, necessita casar a la Marta per demostrar al poble que entre ells dos no hi ha res. El pla d'en Sebastià és molt més ambiciós del que sembla i busca un pretendent per a la Marta que no sàpiga res per tal de que ell pugui gaudir-ne d'ella (com ha fet sempre) i tenir la seva economia sanejada. L'escollit per això serà en Manelic, un pagès de la Terra alta que desconeix les malícies d'en Sebastià.

NUS:

Amb el Manelic i la Marta casats comença una nova odissea, ja que ella no l'estima i ell se sent molt desconcertat i ferit. A més, la gent del poble el martiritza i li fa la vida impossible fins al punt de que vol tornar a la Terra alta. Però, a mida que passa el temps la Marta se n'adona de que el Manelic és un bon home i s'enamora d'ell. Quan per fi tot marxa bé, decideixen fugir a la Terra alta perquè pensen que allà seran més feliços i, justament quan ho anaven a fer, els descobreix el Sebastià. Llavors, ell fa fora del poble al Manelic i tanca a la Marta al molí.

DESENLLAÇ:

Ella (sense poder suportar més la llunyania del Manelic) prova de fugir quan, de sobte, es topa amb el Sebastià. Ell li pregunta a on anava i comencen una discussió que es resol amb l'aparició per sorpresa d'en Manelic. En aquest moment el Manelic forceja amb el Sebastià i l'escanya. Després de tot això la feliç parella abandona la Terra baixa per anar a viure per sempre a la Terra alta.

Ángel Guimerà

Terra Baixa